

Çilkeman / poema

Category: Kitapcy, Poemalar, Sözler

написано kitapcy | 21 января, 2025

Çilkeman / poema ÇILKEMAN

(Kyrk mergeniň kyssasy)

Oguzlaň kowmudson, Seljuk dogmudson,
Dörän iki gerçek batyr hakynda.
Ululy-kiçili döwran sowulmaz,
Syry saklap otyr taryh gatynda.

Mäne babaň haýyr dogasyn alyp,
Dünýäni boýun eden iki algyryň.
Türkmeniň sährasy gursagna salyp,
Saklap otyr ýylysyny kalbynyň.

Külterleýip kerwen öten ýollary,
Bu gün taryh galdy ýene tirsege,
Senadır bu ýurduň dagy, go:llary,
Alkyşdyr mertleriniň hersine!

Gadym Horasanda şeýle gala bar,
Çilkeman ۚ kyrk mergen adyn göterýär.
Bu galada ak ertire tama bar,
Munda mertlik ۚ ili howpdan guitarýar.

Bu gala şeýle bir ajap galady,
Her saba azanyň sesine örýän,
Munda Mäne babaň doga, tagady,
Her işde her kimi goraýar ýörýär.

Bu galada söýgi bardy, ýşk bardy,
Ertirlere umyt bardy didede,
Şum habar umydy topraga gardy,
Aýan düýše döndi, ýeke gjede.

* * *

Bu gün beglerini ýola ugradyp,
Galaň goragynda galan kyrk mergen,
Batyrlıgyý ýollaryna nur edip,
Daşdadylar gaýdan, gohdan, heserden.

Adatyça Aý asmandan esedip,
Ýuwunýardy asudalyk nuruna.

Şeýle bir ümsümlik, gamlar bes edip,
Ähli zatlar bolup durdy ugruna...

Kyrk mergeniň serkerdesi Atdaja,
Ak öýüň töründe süzüp gözerin.
Hatynyna pyşyrdáýar assaja,
»Ahyr bagt gülüp bakdy, dözmezim!

Kyrk baş ýaşda perzent söýmek arzuwym,
Hak tagala wysalyna ýetirdi,
Bu gün göwün berem owadan guwum,
Ata bolmak tamasyň getirdi!

Sadabym eger-de oglumyz bolsa,
Ady Nur bolmaly, şuny bek belle.
Bolup biler, bardy-geldi gyz dogsa,
Adyn saýlamagyň hukugy sende!

Nuryň, asly nurdan türkmen balasy,
Adyma, abraýma şärikdir hergiz.
Ogul bolup ekmek dowam dänesin,
Watan öñündäki ullakan bergim!»

»Aý, mergen, ne beýle çuňňurla gepiň,
Bu sözleriň sargyt ýaly hamala.
Bolarmy kyn pursat degmese nepiň,
Är diýeniň şonda gerek aýala!».

»Sadap işan! Göwne gelen dildedir,
Sözlerimi ýorma beýle ýamana.
Soňam, esger diýlen mydam ildedir,
Döwrem görýäň, nä wagt, nä zamana?!»

»Ol şeýle-le welin, şeýdip gürleseň,
Birhili ýüregim atylyp barýar.
Ýanymda ýüregňi açyp gülmeseň,
Ýaşuly topraga gatylyp barýaň!»

»Haý, haý Sadap işan, gatam bir gitme,

Emtekler »men» diýen wagtymdyr häli.
Ýokdur entek-entek henege bitme,
Ýyllaryň täsiri üýtgedýär päli!»

»Dur-la diňle hany, gopuz sesimi,
Owaz aşyklaryň pynhan hatydyr.
Meger, bagra basýar öz nerkesini,
Aý ysygy juwanlaryň bagtydyr...»

Gümmür-gümmür gopuz sesi giň gala
Habar berýär syrly-syrly gjeden,
Bu gün ýaş mergeni goltugna salan,
Ykbaly ereýär yskly dideden.

»Eý, meniň husny jemalym,
Sabrym galmadı cydara.
Bu yskdyň ýurek bagrymy,
Eýlemisdir set müñ para»

»Hany, oglan, eýle sabyr,
Toýdur seň derdiňe çäre!
Ýedi ýyly öturen kalp,
Ne bir güne bor biçäre?!»

»Rugsat ber, gel, iň bolmanda,
Elleriň aýama alsam.
Men özümi bagışlaman,
Bu paýdan binesip galsam!»

»Kiriş çeken barmaklaryň,
Tutsa birden elliřimden.
Ýaýyň kirşi gaty görüp,
Sypmawersin elliřinden?!»

»Ýaý   ýaý bolar, ol ýaragym,
Emma sen ömrümiň ýary.
Sorar bolsaň dillener ýaý,
Ýakma diýip intizary!»

»Aýyp bolar utan oglan,
Ertir toýa başlanýandyr.
Bimahal gara görünse,
Bu galada daşlanýandyr!»

»Haýp bolar güzel ýarym,
Bendi etdi saçlaň tary.
Aýtsana sen, haýsy güýje
Nesip eder aýyrmaklyk,
Bir-biregi çyndan söyen
Iki aşyk söwer ýary!?»

»Diňle, saña ýüregimi,
Owaz bilen açaýyn men!»
Çal, gopuzyň geregimiň,
Yşky bilen uçaýyn men!»

Arşdan sereden Aý, bimar mysaly,
Bihuş bolup aşyklaryň sözüne.
Assa-assa ýöretdi-de hasabyn,
Pynhan ýeri saýlap aldy özüne.

Aşyklara hemdem boldy tüm gije,
Ümsümlige gark bolupdyr bu barlyk.
Emma aky habar öwrülip güýje,
Zabt etdi galany dowla garylyp.

»A-ha-ha-how» ýagy cozdy, halaýyk,
Ýaragly-ýaragna ýapyssyn her kim
Seljuk ogly bolsun Watana laýyk,
Är men diýen muňa »söweše gelsin!»

Gaýda-gaýmalaşyk, yzanda-çuwan,
Dowul düşdi abat oturan ile.
Aýal-ebtat, oglan, garry-u-juwan,
Girdi cyn söweše duşmany bile.

Çagry bilen Togrul begiň ýoklugyn,
Amat bilen duşman gaty ýeserdi.

Egne atyp galaň galagoplugyn,
Kyrk mergen öñünde borjy keserdi.

Ähtiýalan duşman arzuwa boglup,
Gala hakda bir süýjüje düýş görди.
Atdaja mergeniň ynamy, dogmy,
Esgerlere kuwwat berdi, güýç berdi.

»Ile derkar çagy geçilýär serden,
Watan üçin jan ortakdyr, gurbandyr.
Oguz gurdy, gerek bolsa, ýurduna
0:t ýagsa-da döşün gerip durýandyr!

Ganymyň gözünü gandan gandyran,
Zenanlaryň oglusyňyz, gerçekler!
Dogmundredon don geýip dagy ýandyran,
Oguzlaryň kowmusyňyz, gerçekler!

Mert ýigitler gaýrat üçin dogulýar!
Gaýratyňyz derkar bu gün Watana.
Ärlerib deminden ýagy sowulýar,
Gara baş topraga bolsun sadaga!

Gara baş topraga bolsun sadaga,
Watan üçin jan berme bar, dönme ýok!
Bu topraga, bu Diýara, Watana,
Bet niýet duşmana göçüp-gonma ýok!»

»Alla!» Diýip at goýdular, ýaýyna,
Namys okun salyp atan ogullar.
Duşman bulaň garap geldi maýyna,
Gapyl galdyň... Heý, oguzlar, oguzlar...

Söweş salyp barýar aldym-berdime,
Hä diýmän galany zabit etjek haýyn.
Derman bolmak üçin iliň derdine,
Mergenler göz gyrmaman olmäge taýyn.

Emma welin, köre hasa netije,

Duşmanyň ordasy geldi buruna.
Daň atsa-da gutarmady bu gije,
Gün dogdy bogulyp gara zuluma.

Ine, birden ak baýdagyn göterip,
Duşman söze çakylygyn aýtdy.
Atdaja mergenem umyt göterip,
Bitaraplyk meýdanyna gaýtdy.

»Meniň size teklibim bar, dogrusy,
Talabym bar, diýsem has anyk bolar.
Kyrk mergeniň, seljuklaryb dogmasy,
Maňa juda gerek bolardy şolar!

Kyrk mergeni maňa ýesir berseňiz,
Iliňizi azat edýän, guitarýan.
Beýdişip ser-sepil bolup ýörseňiz,
Dogrym, men-ä ýeňmäge-de utanýan!»

»Arman, tüýs wagtyny peýlediň haýyn,
Gel, orta çyk, söweşeli mertlerçe.
Gylyçly gel, ýalaňaç ýeňmäge taýyn,
Gel, söweş meň bilen meňzes şertlerde!»

»Hany dişiň gysan bolma, häli seň,
Halkyň ykbalyna kömegiň ýeter.
Göräýmäge, akyllýja ýaly sen,
Jogabyň aýt, gezi uzaltma beter!»

»Biziň ilde sala bardyr ýaşula,
Ýekäň čaňy çykýan däldir asyl-ha.
Belki, Mäne babam unamaz, unar,
Bizde mydam şoňa gulak asylýar!»

»Bar-bar, köpek babaňam şol, ýenäňem,
Maňa jogabyň getir çaltryk.
Wagtym ýok seň bilen agyz deňäre,
Dursun towşan ýaly gorkup, galdyrap!»

Arman bilen dişin gysan mergeniň,
Ýumrukrary polat bolup düwüldi.
Agyrdy oň üçin alýan her demi,
Ýüregi hasratdan düwün-düwündi...

Mäne baba diňläp duşman teklibin,
Ahmyr bilen başyn egdi, ökündi.
Almak agyr bu ýagdaýyň tekbirin,
Babanyň sözleri kalba döküldi.

»Goçaklarym, gerçeklerim,
Näme diýsem asgyn dilim.
Duşman salan derdi bilen,
Ýürek-bagrym dilim-dilim!

Maňa galsa duşman taýa,
Dyrnagňyzam oklamazdym.
Ýaýyňzyň ýeke telin,
Namart üçin ýoklamazdym!

Emma kysmat, pelek şeýdip,
Sarap otyr sargysyny.
Bu gün takdyr sizden alýar,
Ajalyň şum algysyny!

Bilýän, mertdir oguz gurdy,
Özünü kişä çeýnetmez.
Ýöne ýesir bolaňyzsoň,
Duşmanlar sizi baýnatmaz!

Bu ýaý, kiriş öz iliňe,
Çenenmeli bolar nalaç...
Eý, Hudaý, görkez sen ýoly,
Galandyrıys biz bialaç!»

Hemme doňup galdy, umytly gözler
Gözýaş bilen ümezledi, garaldy.
Dahana bent boldy diýiljek sözler,
Kalp ýarasý şerebeli saralды.

Bir-birege garap aşyk göreçler,
Diýilmédik sözler bilen gürleşdi.
Bu biwagt gelen, namart söweşde,
Watan, toprak, söýgi, umyt birleşdi.

Birhaýukdan mergenleriň serdary,
Ardynjyrap orta çykdy söz için.
Gözüne ilmedi Sadap naçary,
Emma welin taýyndy ol şol pursat,
Ähli zada şol garaja göz için:

»Hany, aýal-ebtat, oglan-uşagy,
Aýyryň bu ýerden yzasy ýetdi.
Siziň derdiňizden bu maslahatyň,
Azary köpelip, mazasy ýitdi.

Sadagaň bolaýyn, Mäne babam jan!
Ýigitlermiz bilen geldik karara
Ýekeje ýol galdy, dönük dönüğe
Duşmanlaň içinde başy çarara.

Watana çenelip çekiljek ýaýlar,
Ylahym hiç wagt çekilmez olsun,
Halkymy gyrmaga büküljek ýaýlar,
Ylahym hiç wagt bükülmez olsun!

Mergenligmiz ýalan bolsun,
Garşy dursa şu Diýara!
Ile ýaramajak jany,
Tutaryk bolmaz aýara!

Şonuň üçin karar etdik,
Kyrkymyz bir ten-jan bolup.
Ýaý dartýan iki barmagy,
Aýyrmaly diýýäs ýolup!

Mäne babam! Getir ýagly golçaňy!
Daglasa-da Watan tygy daglasyn.
Ýigitler dişiňiz gysyb mazaly,

Ganym duşman derdimizi aňmasyn»!

Bap gelmedi Asman, ýitirdi dogmun,
Gögüň göwsi ýanyp, ýarylyp gitdi.
Hemem buşlap dowam oguzlaň kowmun,
Iňňildi sesine kyrk batyr ogluň,
Bäbek jägildisi garylyp gitdi...

Elektron görnüşe geçiren: Peşeň ogly AFRASYÝAP Poemalar